

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร
สู่เส้นทางประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชร สิงห์คง^๑
บุญยกฤต รัตนพันธุ์^๒

บทคัดย่อ

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ส่งผลโดยตรงกับภาคการผลิตสินค้าชุมชนทั้งใน
ด้านบวกและด้านลบ สิ่งสำคัญที่มหาวิทยาลัยควรตระหนักคือ ภารกิจทั้ง ๔ ด้านอันประกอบด้วย
การเรียนการสอน การบริการวิชาการ การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญใน
การทำให้ชุมชนผลิตสินค้าได้ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เนื่องด้วยองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากผลงานของ
นักวิชาการที่เป็นรูปธรรมจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อสินค้าในท้องถิ่น

คำสำคัญ : หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ / มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน / ระบบประกันคุณภาพ /AEC

Abstract

Asean Economic Community (AEC) is access directly affecting local production
in positive and negative. The university must be awareness in four missions as
๑) teaching and learning ๒) knowledge service ๓) research and ๔) culture maintenance.
The targets are a driving force the local producing goods accepting by The Community
Products Standard. Because of the knowledge from the academic that produces the
concrete work is useful.

Keywords : OTOP /The Community Products Standard / Quality Assurance System /AEC

^๑ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำโปรแกรมวิทยาศาสตรและเทคโนโลยีการอาหาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

^๒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำโปรแกรมวิทยาศาสตรและเทคโนโลยีการอาหาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ การก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย มีเป้าหมายคือการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็น “ตลาดและฐานการผลิตเดียว” โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานมีฝีมือภายในอาเซียนอย่างเสรี รวมถึงการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้นภายในปี ๒๕๕๘ เป็นความท้าทายที่ผลักดันให้ผู้ประกอบการไทย ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจส่งออก นำเข้า หรือผู้ที่ทำธุรกิจภายในประเทศ ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดย่อม และยังคงรวมไปถึงผู้ประกอบการระดับชุมชนด้วย ในการที่จะต้องเรียนรู้และปรับตัวรองรับความเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการเปิดเสรีภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่จะมีผลกระทบต่อการค้าเงินธุรกิจ ทั้งนี้ เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจจะเป็นภัยคุกคามต่อธุรกิจ หรือแสวงหาโอกาสทางธุรกิจที่ทำด้วยความสำเร็จ (Rangsit, ๒๐๐๖)

สำหรับผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ซึ่งเป็นสินค้าเชิงวัฒนธรรม ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบที่สืบเนื่องจากการเปิดเสรีดังกล่าวได้ เนื่องจากสถานการณ์แข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรงในปัจจุบันประเทศต่างๆ ล้วนหันมาให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพของชุมชน และใช้จุดแข็งของชุมชนทางด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญา เพื่อเชื่อมโยงสู่ภาคการผลิตและบริการ ในการสร้างสัญลักษณ์และขยายโอกาสทางการตลาดมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ OTOP โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าประเภทอาหาร อาจจะได้รับผลกระทบจากคู่แข่งและสภาพการแข่งขันในตลาดเพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากสินค้าที่มีคุณภาพต่ำ ราคาต้นทุนต่ำ หรือสินค้าที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ เข้ามาวางจำหน่ายในประเทศได้ มากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกบริโภคสินค้าที่หลากหลายและมีอำนาจในการต่อรองสูง ซึ่งนำไปสู่การกดดันทางราคา จึงทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวรับการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้นและเกิดต้นทุนในการปรับตัว

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันผู้บริโภคในประเทศต่างๆ กำลังอยู่ในกระแสบริโภคนิยมสินค้าที่เป็นธรรมชาติสินค้าที่อิงกับวัฒนธรรม สินค้าที่ส่งเสริมสุขภาพ การมีส่วนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือสินค้าที่ช่วยสนับสนุนชุมชน รวมถึงกระแสความนิยมในความเป็นเอเชีย ดังนั้นสินค้า OTOP สามารถได้รับประโยชน์จากการมีโอกาสส่งสินค้าไปขายในตลาดอาเซียนได้มากขึ้นจากการที่มีประชากรรวมกว่า ๕๙๐ ล้านคน รวมถึงมีโอกาส ในการขยายช่องทางตลาดไปยัง ASEAN+๓ (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) และ ASEAN+๖ (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และอินเดีย) รวมไปถึงสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติ แรงงานและวัตถุดิบทางภาคการเกษตรที่มีความหลากหลายให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจได้ โดยเฉพาะสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออกรวมถึงสินค้าที่ตรงกับความต้องการของตลาดประเทศเพื่อนบ้าน (Rituechai et al., ๒๐๐๘)

ดังนั้น จึงเป็นโอกาสทางธุรกิจของผู้ผลิตที่ต้องเร่งพัฒนาสินค้า ทั้งด้านคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล เพื่อสร้างความเชื่อถือต่อผู้บริโภค โดยผสมผสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญากับเทคโนโลยี นวัตกรรมและพัฒนารูปแบบการนำเสนอความโดดเด่น เรื่องราวของสินค้าให้เกิดการรับรู้ต่อผู้บริโภค เพื่อให้เกิดการสร้างคุณค่าในตัวสินค้า สามารถเพิ่มมูลค่าและลดอุปสรรคการแข่งขันทางด้านราคา

ให้ความสำคัญและตระหนักถึงการสร้างตราयीหือสินค้าให้เป็นที่ยอมรับ ทั้งนี้ ผู้ผลิตจำเป็นต้องกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของสินค้าและลูกค้ากลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ศึกษาธรรมเนียมและพฤติกรรมการบริโภค และผลิตสินค้าให้สอดคล้องต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผู้ผลิตที่ยังไม่มีความชำนาญ อาจแลกเปลี่ยนความรู้กับนักการตลาดและนักพัฒนาผลิตภัณฑ์เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาตนเองจากผู้ผลิตที่ตอบสนองต่อความต้องการระดับท้องถิ่น ให้ยกระดับไปสู่ผู้ผลิตที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในระดับสากล

OTOP กับความเชื่อมโยงกับศาสตร์ที่หลากหลาย

สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ผลิต OTOP ประเภทอาหาร คือการพัฒนาศักยภาพในการดำเนินธุรกิจที่สร้างความน่าเชื่อถือแก่ลูกค้า แม้กระทั่งสถาบันการเงิน โดยพัฒนาการบริหารจัดการให้มีมาตรฐานและเป็นระบบ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและเพิ่มช่องทางการตลาดที่สามารถเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย พัฒนาความสามารถในการรองรับคำสั่งซื้อที่มีปริมาณมาก โดยเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตทั้งในรูปแบบกลุ่มที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันและกลุ่มที่ผลิตสินค้าสนับสนุนในห่วงโซ่อุปทาน นอกจากนี้อาจเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจต่างๆ เพื่อสนับสนุนและเป็นช่องทางการเข้าถึงลูกค้าและเข้าสู่ตลาดอาเซียน อาทิ เครือข่ายนักประชาสัมพันธ์/ส่งเสริมการท่องเที่ยว เครือข่ายผู้ส่งออกสินค้า สมาคมทางการค้า สถาบันรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารตามเกณฑ์คุณภาพและสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ เป็นต้น

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนมีประโยชน์อย่างไร

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เป็นข้อกำหนดทางวิชาการที่กำหนดคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ โดยมีเกณฑ์กำหนดที่เหมาะสมกับสภาพของผลิตภัณฑ์และอยู่ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินในการให้การรับรองผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานกำหนด อีกทั้งเป็นการส่งเสริม พัฒนาและยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิตในชุมชนให้เป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในและต่างประเทศ สร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากหน่วยงานของรัฐ สำหรับประโยชน์ของ มผช. ที่มีต่อผู้บริโภค ผู้ผลิตและเศรษฐกิจ สามารถจำแนกได้ดังตาราง ๑ และสินค้าที่ได้ มผช. ดังภาพ ๑

ตาราง ๑ บทบาทของมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

ประโยชน์ต่อผู้บริโภค	ประโยชน์ต่อผู้ผลิต	ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยรวม
<p>๑. เมื่อเกิดการแข่งขันของธุรกิจชุมชนในเชิงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคจะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น</p> <p>๒. ผลิตภัณฑ์ที่มีความปลอดภัยในการใช้งาน และการบริโภค</p> <p>๓. ประหยัดเงินและเวลาในการเลือกซื้อเลือกใช้ เพราะผลิตภัณฑ์ที่ได้รับมาตรฐาน สามารถสับเปลี่ยนทดแทนกันได้</p> <p>๔. ได้รับความเป็นธรรมในการซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะผลิตภัณฑ์มาตรฐานจะมีคุณภาพสมราคา และสามารถเลือกซื้อได้ตามความต้องการ</p> <p>๕. สามารถซื้อหาสินค้าที่มีคุณภาพและสมรรถนะในการทำงานได้อย่างเดียวกันในราคาต่ำลง</p>	<p>๑. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนที่กำหนดขึ้น สามารถใช้เป็นสื่อกลางในการตกลงซื้อขายสินค้าที่มีคุณลักษณะตามมาตรฐาน ระหว่างผู้บริโภคกับผู้ผลิตรายย่อยเพื่อไม่ให้ฝ่ายใดเสียเปรียบทางการค้า</p> <p>๒. มาตรฐานฯ ยังเป็นประโยชน์โดยตรงกับผู้ผลิตสินค้าชุมชนโดยผู้ผลิตแต่ละรายที่ต้องการทำสินค้าให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับสามารถนำไปศึกษาและปรับปรุงกระบวนการผลิตตลอดจนสถานที่ทำให้เป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรฐานฯ ก่อนที่จะขอรับการรับรองจาก สมอ.</p> <p>๓. ใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพการผลิต สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคที่ปัจจุบันหันมาให้ความสนใจกับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศมากขึ้น</p>	<p>๑. ทำให้เกิดความสะดวกในการสื่อสาร เพราะมีความเข้าใจที่ตรงกัน</p> <p>๒. ประหยัดกำลังคน การใช้วัสดุและเวลา ลดค่าใช้จ่าย ในการจัดหา การส่งสินค้าออกสู่ตลาด การให้บริการ ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตและราคาจำหน่ายลงได้</p> <p>๓. การสร้างพื้นฐานในการเปรียบเทียบเกิดความยุติธรรมในการซื้อขายและเป็นพื้นฐานการแข่งขันในเชิงการค้า</p> <p>๔. ประหยัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศเพราะสามารถใช้ทรัพยากรของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด</p> <p>๕. สร้างความเชื่อถือในสินค้าที่ผลิตขึ้นแก่ผู้ใช้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ขยายตลาดสินค้าอุตสาหกรรม สร้างพื้นฐานที่มั่นคงให้แก่งานอุตสาหกรรมและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ</p>

ภาพ ๑ ตัวอย่างผลิตภัณฑ์อาหาร OTOP

อันมีชื่อเสียงของจังหวัดกำแพงเพชร และได้ผ่านการรับรอง มผช.

การที่สินค้าที่มี มผช. หมายถึง ผลิตภัณฑ์ได้ผ่านการตรวจสอบแล้วว่า มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (สมช.) กำหนดทำให้สินค้านั้นมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นที่มีหน่วยงานราชการให้การรับรองและอาจมีหน่วยงานอื่นพิจารณานำเครื่องหมาย มผช. ไปใช้เป็นหลักเกณฑ์เงื่อนไขสำหรับกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ เช่น การคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์ แต่ทั้งนี้สินค้าที่ไม่มี มผช. นั้น ไม่ได้หมายความว่าไม่มีคุณภาพ เพียงแต่ว่าผู้ผลิตอาจไม่นำสินค้ามายื่นคำขอและตรวจสอบตาม มผช.

มาตรฐานห้องปฏิบัติการกับการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ OTOP

การตรวจสอบผลิตภัณฑ์อาหารประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ การตรวจสอบทางกายภาพ เคมี จุลชีววิทยาและการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส โดยทุกด้านจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญ วิธีการทดสอบที่แม่นยำและเที่ยงตรงสำหรับการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ในห้องปฏิบัติการที่มีมาตรฐาน การประกันคุณภาพผลการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ OTOP มีความจำเป็นต้องใช้ระบบมาตรฐาน ISO ๑๗๐๒๕ โดยนำมาใช้ในการควบคุมปฏิบัติการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ซึ่งยึดหลักการ “เขียนอย่างที่ทำ ทำอย่างเขียน” ระบบ ISO ๑๗๐๒๕ นี้ ประกอบด้วยข้อกำหนดด้านบริหารจัดการ และข้อกำหนดทางวิชาการ ซึ่งห้องปฏิบัติการต้องจัดทำคู่มือคุณภาพและขั้นตอนการดำเนินงานให้ครบทุกข้อกำหนด จากนั้น

จึงขอการรับรองห้องปฏิบัติการเพื่อการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์อาหารจากหน่วยงานซึ่งในประเทศไทยมีหน่วยรับรองห้องปฏิบัติการ คือสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์และกรมวิทยาศาสตร์บริการ ใบรับรองห้องปฏิบัติการมีอายุ ๓ ปี แต่ในระหว่างนั้นห้องปฏิบัติการจำเป็นต้องมีการตรวจติดตามคุณภาพภายในเพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องของผลการทดสอบจะเห็นได้ว่าสินค้า OTOP ที่ได้ผ่านการตรวจสอบแล้วสามารถยืนยันได้ถึงการมีคุณภาพมาตรฐาน มีความพร้อมในการส่งออกสู่ AEC เนื่องจากห้องปฏิบัติการที่ยึดหลักการประกันคุณภาพสากลสามารถใช้ระบบนี้เป็นใบเบิกทางสู่เส้นทางการค้าในตลาดโลกได้ด้วย

บทบาทของมหาวิทยาลัยต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ AEC

สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักสำคัญ ๔ ด้าน คือ การเรียนการสอน การบริการวิชาการ การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยในกลุ่มราชภัฏซึ่งได้ถือกำเนิดขึ้นเพื่อรับใช้ชุมชนและท้องถิ่น สิ่งที่สำคัญคือการใช้ความรู้คู่ชุมชน เพื่อพัฒนาให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาให้ชุมชนผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐานรวมถึงการตรวจสอบคุณภาพได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน มผช. จึงเป็นงานที่สำคัญที่หลายหน่วยงานร่วมมือกันให้บรรลุผลโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมและตรวจสอบการผลิตตามมาตรฐานความปลอดภัยทางอาหาร ดังภาพ ๒ เพื่อเป็นห้องปฏิบัติการทดสอบคุณภาพอาหารในชุมชน เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบันได้มีการรับตัวอย่างสินค้า OTOP ที่ได้ตรวจสอบคุณภาพไปแล้วมีมากกว่า ๒๐๐ ตัวอย่าง หรือ มากกว่า ๑,๕๐๐ รายการทดสอบ โดยตัวอย่างผลิตภัณฑ์ เช่น ขนมโมจิ ขนมเบี๊ยะ ขนมเทียนแก้ว ขนมครองแครงกรอบ กล้วยตาก กล้วยอบเนย น้ำพริกแกง น้ำพริกเผา น้ำพริกปลาอย่าง ขนมข้าวแตงนอ คุกกี้ เส้นบะหมี่สด แหนมเห็ด นำนมถั่วเหลือง น้ำจิ้มก้วย น้ำวุ้นหางจรเข้ กระจ่างสารทและขนมไทยประเภทต่างๆ เป็นต้น ห้องปฏิบัติการมีความสามารถตรวจสอบคุณภาพอาหารและเครื่องดื่มตามเกณฑ์มากถึง ๗๗๗ มผช. ผลจากการทดสอบพบว่าสินค้าหลายรายการควรปรับปรุงในด้านสารพิษอะฟลาทอกซินในน้ำพริกปลาอย่าง วัตถุกันเสียในมันทอดอบเนย เส้นบะหมี่ ขอบข่ายและนิยามของน้ำวุ้นหางจรเข้ เซ็่อสตาฟีโลค็อคคัส ออเรียส ในแหนมเห็ด นำนมถั่วเหลือง ความชื้นในคุกกี้ วอเตอร์แอกทิวติในน้ำพริกแกง เป็นต้น (Singkong et al., ๒๐๑๓) ซึ่งถ้าหากปล่อยให้เกิดเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นบ่อยครั้งย่อมส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และตราสินค้าได้ เนื่องจากการเข้าสู่ AEC เป็นการเปิดเส้นทางให้สินค้าขับเคลื่อนไปสู่ผู้บริโภคได้ง่ายขึ้น ดังนั้นสินค้า OTOP ในเขตภาคเหนือจะได้รับอานิพลาจาก AEC จากประเทศพม่า ลาว และจีนผ่านช่องทางด่านริมเมย อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ด่านท่าซี้เหล็ก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และด่านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน (Wiboonpongse & Sriboonchitta, ๒๐๐๓) บทบาทของมหาวิทยาลัยจึงควรส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีจุดต่อให้มีความโดดเด่น หรือสรรค์สร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อแข่งขันให้ได้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

ห้องปฏิบัติการเตรียมสารเคมี

ห้องปฏิบัติการเตรียมอาหารเลี้ยงจุลินทรีย์

ห้องตรวจวิเคราะห์ทางเคมีและกายภาพ

ห้องตรวจวิเคราะห์ทางจุลินทรีย์

ภาพ ๒ ห้องปฏิบัติการศูนย์ส่งเสริม
และตรวจสอบการผลิตตามมาตรฐานความปลอดภัยทางอาหาร

สรุป

จะเห็นได้ว่า มผช. มีความสำคัญต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคทั้งในประเทศและ AEC เนื่องจากผลิตภัณฑ์ OTOP ที่ได้ มผช. ถือเป็นเครื่องการันตีคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชนิดนั้นๆ และเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภค ตลอดจนการได้รับเครื่องหมายดังกล่าวยังเป็นแนวทางที่เชื่อมโยงผลิตภัณฑ์จากชุมชนสู่ตลาดผู้บริโภคอย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศต่อไป ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นได้ก็จะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของชุมชน และขยายผลไปสู่ระดับประเทศ ทำயที่สุดผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุดก็คือ

คนไทยทุกคน ที่นอกจากจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นแล้ว ยังสามารถอนุรักษ์ สืบสาน และต่อยอดภูมิปัญญา ให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วโลก และคงอยู่สืบไปจนรุ่นลูกรุ่นหลาน

เอกสารอ้างอิง

Rangsit, D. (๒๐๐๖). **Implications of the One Tambon One Product policy on sustainable development in Thailand**. Bangkok: Chulalongkorn University.

Ritruetchai, C. et al. (๒๐๐๘). **One Tambon One Product, Thailand. Poverty reduction that works: experience of scaling up development success**. London: Earthscan.

Singkong, W. et al. (๒๐๐๓). **Manufacturing Valuation for The Standards for Community Products in Kamphaeng Phet Province**. Bangkok: RMUTP.

Wiboonpongse, A. & Sriboonchitta, S. (๒๐๐๓). **OTOP-Experiences from Northern Thailand: Implications for Research**. Chaing Mai: Chaing Mai University.